

Š

to je najgore od svega?

Ono što je nesreća probudila u ljudima.

Stanovnici Majskih Poljana, sela idiličnog imena i tragične sudbine, nisu sami po sebi ni zlobni niti pokvareni. Stvar je, jednostavno, ljudske prirode.

- Moj muž kaže: jedan dan čovjeku nemoj dati jesti pa ćeš vidjeti kakav je - govori nam jedna mještanka.

Nostalgично se prisjeća života kakav je bio nekad. Samo je u njezinu zaseoku bilo čak 22 djece. Družilo se, slavili su se rođendani, odlazilo se u grad na piće i u kino. Na poslu je, govori, bila radnica, kod kuće seljanka, a u gradu gospođa.

Danas je, pak, malo od toga ostalo. Njezino selo je i dalje ruševno, gotovo identično onome kako je izgledalo 29. prosinca prošle godine. Život je postao preživljavanje, pokušaj stvaranja doma u metalnim kutijama pod kojima se tlo i daje stalno tresse.

U Majskim Poljanama se grade samo dvije kuće, obje financirane iz privatnih donacija. Hrpa štete još nije niti počišćena, selo je i dalje u ruševinama, nekadašnji domovi koje je razorio potres stoje kao u kakvoj vremenskoj kapsuli, netaknuti, isti kao prije godinu dana, sa stvarima koje su nekad bile nečiji život razbacanim posvuda. Da se primijetiti jedino da je asfaltiran dio ceste i da su postavljeni rasvjetni stupovi. Na kojima, doduše, niti godinu dana nakon još uvijek nema lampi.

Ljudi u Majskim Poljanama slabo viđaju jedni druge, otuđili su se, gleda se tko u kakvom automobilu dolazi po obrok koji država i dalje financira stanovnicima ovog područja. Ljubomora i zavist ujedaju. Nisi takav čovjek, govore ljudi iz Majskih Poljana, no ne možeš se ne zapitati zašto je netko dobio donaciju i prošao bolje od tebe. Zašto netko drugi ima bolju vezu, veću sposobnost da popravi svoj život ili, jednostavno, više sreće? Zašto netko ima dom, a ti ga nemaš?

Prve osobe koje srećemo na ulasku u Majske Poljane su dvije žene, Vesna i Zorana. One mjesecima u jutarnjim terminima svojim sumještanima dijele hranu. Razlika u godinama između njih dvije je primjetna, no itekako imaju zajedničkih tema. Ipak, nisu to klasične lagane ženske priče... Zorani se noćas u kontejneru smrzla voda. Vesna je, pak, u svojem nedavno imala problema sa strujom, iskakala joj je sklopka, pa je dodatno izolirala žice. - I kap vode je dovoljna da struja prestane raditi. Zima je tu, treba zaštititi sve instalacije - savjetuje Vesna Zorani. Ona, doduše, nema iskustva s cijevima od vode. Već godinu dana noću odlazi u kemijski WC u svojem dvorištu, a vodu kojom se pere grije na plinskom rešou. Da, zna da nije preporučljivo imati plin u kontejneru, ali...

Vesni je prije sedam mjeseci obećan novi krov na kući, dobila je donaciju. Dok razgovaramo, u automobilu prolaze radnici koji odvoze građevni materijal na njezinu adresu. Kad ih je ugledala, na licu joj se vidjela sreća, ali i ogorčenje. - Samo čekam kad će pasti snijeg i sve zamrznuti da se ništa ne može raditi - kaže i dodaje da ne smije ući u svoju kuću i da sanaciju čeka sedam mjeseci.

- A u mene kuće niti nema - nadozvezuje se Zorana.

Ona i obitelj su također u kontejneru, a svoje ovce su smjestili u plastenik koji su dobili iz Pule. O obnovi ili gradnji novih kuća ne znaju ništa, sve je to za njih tek bajka s televizije.

TENA ŠARČEVIĆ

ZELJKO PUHOVSKI/CROPIX

SVE JE ISTO KAO
29. 12. 2020.

U Majskim Poljanama grade se samo dvije kuće. Život je, kažu stanovnici, preživljavanje u metalnim kutijama. Zorana i Vesna sumještanima svako jutro dijele hranu, a Đuro i Milan Bakić peku odojke majstorima koji im grade kuću

NE TRAZIMO NIKAKAV LUKSUZ
NEGO SAMO TO DA ŽIVIMO

- Na početku su nas posjetili iz Općine, rekli su nam da možemo tražiti novu kuću na temelju toga što imamo OPG. No od toga smo odustali. Treba imati elaborat, a tko će ga platiti? - pita se Zorana.

O broci koje svakodnevno dijele ove dvije žene za mnoge su hotelski, govore nam. Dostavlja ih catering, svakoga dana u jutarnjim satima, na punkt u selu na kojem je postavljen šator. To je postalo mjesto na kojem je cirkulacija ljudi u selu najveća, dolazi se biciklom ili autom, pa usput požali, ispriča pokoja vijest ili anegdota. Meniji su raznoliki; jedu se grah, šnicle, mlinci, razna variva, petkom je riba... Uz svako glavno jelo idu i salata i baguette te pokoja voćka.

- Na selu smo, svak' ima jesti, nisu ljudi gladni. Ovdje se gotovo svi bave poljoprivredom. Vjerujem da se dosta hrane i baci. Što nisu od tih novca ljudima gradili kuće? Ne moraju biti kakve su bile nekad. Nije nama problem što jesti, nego gdje biti i gdje zatvoriti svoju životinju - kaže Zorana.

Naravno, nisu nezahvalni, daleko od toga da im ne znači svaki oblik pomoći. Kako topli obrok, tako i to što su s raznih strana dobili odjeće i obuće, pa i to što ne moraju plaćati struju, jer bi računali zbog grijalica u kon-

tejnerima bili golemi. Ipak, dojma su da su da je većina situacija u kojima su dobili pomoć stvar slučaja, a ne sustavne i ravnopravne podjele. Svakodnevno, recimo, viđaju kombi Crvenog križa, no adrese ove dvije žene nisu na njihovu popisu.

U apsurdnim su se situacijama znale naći u posljednjih godinu dana. Imao si, na neki način, sreće ako su tvoja tuga, nesreća i bol bili primijećeni, viđeni. Ako je netko kliknuo na vijest o tvojoj nevolji, pa nešto poduzeo.

- Robert Knjaz me nakon potresa našao na kiši, postavila sam na zemlju dvije cigle i između njih ložila vatru pokušavajući skuhati kavu. Kuhala sam je barem dva sata! Stavljala sam i karton i kocke za potpalu, no vlaga je bila velika pa je to trajalo. Džezva je već bila sva pocrnjela, no nisam odustajala, nisam bila pila kavu dva dana - prisjetila se Vesna, koja je prvih pet dana nakon potresa boravila u autu, pa nastavila: - I zahvaljujući tom prizoru sam, eto, skupila dio donacija za svoj krov - govori. Ima ljudi koji joj pomažu, redovno joj dolazi jedan čovjek iz Zagreba, kao i četiri cure iz Livna, a uskoro će ju posjetiti i učitelj iz Slavonskog Broda. - Kad ljudi pitaju kome još treba neka pomoć, preusmjerim ih i drugima - kaže Vesna.

Nije lako biti u situaciji u kojoj ovisiš o drugome. Osjećaš se ponekad i degradirano, poniženo. - Prvih dana nakon potresa nisam ništa jeli. Kasnije mi je jednom prilikom jedna žena donijela konzervu ribe i tjesteninu. Jela sam, a ona me počela fotografirati. Pitala sam ju što radi, slika li me radi jedne konzerve? Rekla je da moraju opravdati donacije. Ostala sam u šoku, tim više što je ona bila iz Gline, naša, osoba za koju bi očekivao da će razumjeti kako nam je - govori Zorana.

Izluđu ih i birokracija. Puno je propusta na raznim stranama. Recimo, Vesna i njezin suprug brinu se i o njegovoj mami, 90 joj je godina. Na dan potresa baka je ležala na kauču, a prvi su joj u pomoć pritrčali susjedi, kojima se nije odazivala. Srušio se na nju poklopac od peći, a noge su joj ostale zatrpane ciglama. Srećom, uspjeli su ju izvući, živu i relativno zdravu, premda se i danas žali na bolove na mjestima koja je natukla. Nedavno se dijelilo 3500 kuna pomoći starijima, Vesna i suprug su skupili papire i nosili ih u obližnje Martinićevce kako bi njihova baka dobila naknadu, od koje barem dio planira staviti u fond za vlastiti pogreb, kako jednom kad umre ne bi financijski previše opteretila one koji će iza nje ostati.

- Po kiši smo hodali da skupimo svu dokumentaciju, da bi nam na koncu javili da su ju zagubili. Upisali su i krivi kućni broj, 204 umjesto 104. Pa majku mu poljubim! Kako se ljudi onda neće razočarati - govori Vesna.

Imala je problema, recimo, i s time što joj statičari nakon pregleda kuće

nisu bili ostavili naljepnicu. - A kuća mi je bogu za plakati. Onda sam ih zvala jer mi je trebao preslik te naljepnice, pa su mi rekli da ju kupim u knjižari. Pa neću valjda lažirati potpise statičara? Nema nikakve logike. A nas onda smatraju mutavima jer nemamo fakultete - govori.

Nedavno je gostovala u emisiji "Labirint", pitali su ju što bi poručila političarima. - To da dođu, da s nama provedu jedan dan. Da dođu vidjeti cestu kod mene u Zlonogama. Mi ne tražimo nikakav luksuz, nego samo to da živimo kao ljudi. A za ostalo što imam za poručiti mogla bih završiti u zatvoru - kaže Vesna. Načula je da ovih dana u selo dolazi i Zoran Milanović. - No do mogeg zaseoka sigurno neće. Tamo mu je preveliko blato - govori.

Nakon potresa ona nije razmišljala o tome da se odseli iz Majskih Poljana. - Tu sam 35 godina. Cijeli život radi, gradi... Gdje ću sada sa 63 godine? A tu je i svekrva za koju se brinem - kaže.

Zorana je, pak, u Majskim Poljanama posljednjih sedam godina. Ona priznaje da je razmišljala o odlasku. - No ovdje smo već previše uložili da bismo sada sve ostavili - govori.

Pa, je li puno ljudi napustilo selo? - Je, puno ih je otišlo. Ali i umrlo - kaže Zorana, glasom tišim od onoga kojim je govorila do tada.

Vozimo se kroz selo, pa na ruševinama njegove nekadašnje kuće srećemo Borislava Meandžiju. On živi u kontejnerskom naselju, no tu i tamo svrati kako bi pripazio svojih pet, šest ovčica, koje još borave u dvorištu. Taman popravlja ogradu kako bi ovce zaštitio od pasa lutali-

LJUBOMORA I ZAVIST UJEDAJU.
NISI TAKAV ČOVJEK, GOVORE
LJUDI, NO MORAS SE ZAPITATI
ZAŠTO JE NETKO DOBIO DONACIJU
I PROŠAO BOLJE OD TEBE

REPORTAŽA IZ
MAJSKIH POLJANA,
NAJTEŽE
STRADALOG SELA

KSUZ, DOKAO LJUDI

"ŽENA MI JE DALA KONZERVO. JELA SAM, A ONA ME JE FOTOGRAFIRALA JER, OBJASNILA MI JE, MORA OPRAVDATI DONACIJE. ŠOKIRALA ME"

ca. - Ljudi ih ostave da se snalaze. A kako će se snaći nego da pokolju ovce - govori.

Njegova je kuća srušena sa zemljom. Platilo je da mu s nje skinu krov. - Morao sam, kako bih ispod cigle mogao doći do dokumentacije i drugih stvari koje trebam. Iznenađio bi se čovjek što sam sve uspio pronaći čitavo. Razne stvarčice, pokoju fotografiju i drugu uspomenu, čak i flašice s pićem - otkriva Borislav.

Njemu je prošlog 29. prosinca život spasila činjenica da mu je nekoliko dana prije bankomat progutao karticu. Tog je jutra već bio sanirao štetu od potresa koji se dogodio dan prije: zalijepio je svoju kaljevu peć i

vratilo nekoliko crepova na krov, pa se uputio u banku po novu karticu. Zaključavao je vrata, a onda se dogodio udar magnitude 6,2 stupnja po Richteru, koji ga je oborio na travnjak.

Prisjeća se tog trenutka, bila je to situacija u kojoj mozak prima podražaje i informacije, ali ih od nevjerice ne može odmah povezati u smislenu cjelinu. Pogledao je u kuću svojih susjeda Tomića, u kuću pod kojom su, ispostavilo se kasnije, nestala dva života, oca i sina. - Prije su ispred kuće imali žalosnu vrbu, bili su ju posjekli prošlog proljeća jer im je smetala. Nakon što je udarilo, pogledao sam u njihovu kuću i ponovno vidio tu vrbu. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da shvatim: vrba koju vidim zapra-

vo je ona koja raste iza njihove kuće! Sve se srušilo, to naoko stameno zdanje je kompletno nestalo - priča Meandžija.

Osim Tomića, imao je još jednu susjedu, no ona je umrla godinu prije potresa. - Spasila se na vrijeme - komentira.

Njegov dom je bio na mjestu njegove djedovine, pomno ga je uređio. - Uredio sam tu svoju kućicu da u njoj dočekam ono zadnje. No vrug ne da onako kako bismo mi htjeli, nego onako kako on hoće - kaže.

Nema o temi potresa više što puno za reći. - Kako je bilo prije godinu dana, tako je i sada. 'Božičari' hoće bijeli Božić, a mi samo navijamo da što duže ne bude pahulja - kazuje nam, pa se vraća krpanju svoje ograde.

Na jednom od krajeva sela živi obitelj Bakić. U njihovu se dvorištu na raznjaju okreću dva praseta, peče ih Milan Bakić. Bit će to, govori nam, ručak za njega, njegova oca i sina, ali i majstore koji im grade novu kuću. Jedna je to od dvije kuće u izgradnji u Majskim Poljanama.

- Dobili smo donaciju iz Srbije, kuću nam gradi firma Milšped. S njima nas je spojila dogradonačelnica Branka Bakišić Mitić - govori nam Milan Bakić, 35-godišnjak koji je cijeli život proveo u ovome selu, uz izuzetak razdoblja od četiri godine, koliko je bio u izbjeglištvu u Srbiji, pa se vratio.

On i otac Đuro rade po dvorištu dok se građevinari bave kućom. - Donedavno nas je bilo četvero. Nedavno je od tumora umrla moja supruga - govori Đuro. Prisjeća se kako je nakon potresa nekoliko dana bila u automobilu, odbijala je da se pali grijanje. - I to je sigurno imalo utjecaja na njezino zdravlje - sjetno zaključuje.

Radosni su što im se gradi kuća, vidi se da će biti prelijepa. - No već smo mogli i biti u njoj da stvari nisu toliko komplicirane. Trebali smo početi graditi u travnju, a počeli smo u kolovozu. Sve kasni zbog papirologije. Ništa ne smiješ sam rušiti, a institucije reagiraju sporo - nezadovoljan je Milan. Popucale su mu i tri štale, koje još uvijek stoje tako. - Volio bih od njih napraviti jednu, kad je već sve derutno. Do bit ćemo lijepu kuću, volio bih da onda i štale budu takve. No nikako se dogovoriti, dobiti sve potrebno od papira. Da nema Branke, ovdje se nemaš kome obratiti - priča, dodajući kako on, otac i sin sada žive u drvenoj kućici i kontejneru.

Žive od poljoprivrede i životinja. - Ja baš volim ovdje živjeti. Mlad sam, želim raditi, imam zemlju. Ali onda se ne možeš s lovcima dogovoriti za divlje svinje, ne možeš dobiti papire da gradiš, ne možeš ništa. Meni je ovdje prelijepo, no što će mi i kuća kad nemam perspektive? Iako svim silama želim biti tu... - govori.

U njegovoj su ulici postavljene bandere bez lampi, slikovito apsurdan prizor. - U mraku sam već 30 godina pa mogu biti i sada - govori, aludirajući da se novac mogao utrošiti i pametnije.

- No valjda će biti bolje - govori nam na odlasku pa nam, kao i ostali stanovnici Majskih Poljana s kojima smo razgovarali, unatoč svim nevoljama na kraju od srca poželi sve najbolje. □

POTPORA HRVATSKOGA GOSPODARSTVA

DVADESET NAJVEĆIH KOMPANIJA BANJI POMOGLO S VIŠE OD MILIJARDU KUNA

VEDRAN MARJANOVIĆ

Dvadesetak najvećih kompanija dosad je Baniji uputilo pomoć u ukupnom iznosu od oko milijardu kuna, utvrdilo je istraživanje Jutarnjeg.

U taj iznos, među ostalim, ulaze hitne intervencije kompanija u infrastrukturu petrinjskog i glinskog područja odmah nakon potresa, sanacija štete na poslovnim prostorima i postrojenjima, donacije u novcu i opremi, kupnja kontejnera i kampkućica, kao i nenaplata dijela usluga javnih poduzeća.

Najveće izdatke za pomoć Petrinji, Glini i Sisku, prema podacima koje smo prikupili, imali su HEP i Hrvatske vode. U HEP-u ulaganja u oštećenu infrastrukturu na Baniji procjenjuju na 500 milijuna kuna, pojašnjavajući kako u taj iznos računaju hitne sanacije štete i obnovu mreže.

- Ključna uloga i doprinos HEP Grupe u pomoći stradalom stanovništvu je otpis traživanja za energiju kućanstvima u iznosu većem od 80 milijuna kuna - navode u HEP-u.

I pomoć Hrvatskih voda Baniji u tom javnom poduzeću procjenjuju na 162 milijuna kuna odvijala se kroz hitne sanacije ugrožene infrastrukture i dodatna ulaganja kako bi se spriječilo širenje štete. Osim HEP-a, i Hrvatske autoceste odrekle su se dijela prihoda kroz nenaplatu cestarina na autocesti A11 Zagreb-Sisak. Riječ je, kažu u HAC-u, o 30 milijuna kuna. Hrvatske ceste svoju interventnu pomoć sanaciji šteta od potresa na cestama Banije procjenjuju na 50 milijuna kuna. Naša najveća kompanija Ina uplatila je 2,5 milijuna kuna, ali je, kako nam je priopćeno iz Ine, pomagala i na druge načine, donacijama u gorivu, plinu, kontejnerima, ustupanjem skladišta...

U pomoć Baniji među prvima se uključio Hrvatski Telekom koji je donirao tri milijuna kuna na račun "Pomoć za obnovu nakon potresa", no zacijelo najvažniji angažman

HT-a bila je brza uspostava telekomunikacijskog prometa koji je prekinut u prvim satima nakon potresa.

Predsjednik Uprave Hrvatskog Telekoma, Kostas Nebis, rekao je kako su "razorni potresi koji su pogodili Sisačkomoslavačku županiju sve nas zaprepastili, a istodobno su doveli do toga da ljudi diljem Hrvatske pokažu ono najbolje od sebe, dobrotu, solidarnost i spremnost da pomognu."

- Ponosan sam na naše zaposlenike koji su odmah nakon potresa bili na pogodnim područjima kako bi omogućili funkcioniranje telekomunikacijske mreže te kako bi svi ostali povezani. U najkraćem mogućem roku s partnerima smo omogućili neprekinuti rad baznih stanica na području Siska, Petrinje i Gline, te smo s dodatnim pokretnim baznim stanicama povećali kapacitete. Istodobno smo na

Jedan od najvažnijih angažmana HT-a bila je brza uspostava telekomunikacijskog prometa

pogođena područja dostavili tisuće SIM kartica, prijenosnih punjača, uspostavili Wi-Fi u prihvatnim centrima, a s financijskom donacijom od tri milijuna kuna, te brojnim drugim mjerama i velikim privatnim angažmanom naših zaposlenika diljem Hrvatske barem smo malo u tim teškim trenucima pomogli našim sugrađanima - naglasio je predsjednik Uprave HT-a Kostas Nebis.

Među javnim poduzećima koja su uputila pomoć Baniji su i Hrvatske šume i Hrvatska pošta. Izravne donacije su Baniji upatile Zagrebačka banka (milijun kuna), Privredna banka Zagreb (7,8 milijuna kuna), Erste banka (dva milijuna kuna) i Hrvatska poštanska banka koja je Gradu Petrinji uplatila milijun kuna pomoći. Fortenova grupa i Podravka uputile su na Baniju pomoć u hrani i volontere.

Ukupno je Fortenova grupa donirala više od 3,1 milijun kuna. Croatia osiguranje donirao je milijun kuna, a pomoć su stradalima uputile još dvije kompanije Adrisa, Maistra i Cromaris. Enna Grupa stipendirat će čak i studente, a trgovački lanac dm - drogerie markt će financirati škole, bolnice i male poduzetnike. □

VIRTUALNA IZLOŽBA Povodom 1. obljetnice potresa na Banovini

Posjeti galeriju na jutarnji.hr

Partner izložbe

JutarnjiList

CROPIX

FOTO: RANKO ŠUVAR / CROPIX